

VEČERNI LIST

Cene po pošti:

za eno leto . K 48—

za pol leta . K 28—

za četrt leta . K 18—

za 1 mesec . K 3—50

Za Ljubljano mesecno 3 K

Uredništvo in uprava:

Kapitlarjeva ulica št. 6

Urada. Telefon št. 10

Posamezna številka 40 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 40 vln.

Uradniška stavka vkljub uradni prepovedi!

Ljubljana, 18. decembra. Danes ob 10. uri dopoldne se je vršil v Mestnem domu shod vseh javnih nameščencev, ki so kljub shodu vseh javnih nameščencev, ki so kljub uradni prepovedi stopili v demonstracijsko stavko radi vladnega zavlačevanja ureditve uradniških plač. Udeležba na shodu je bila ogromna. Dvorana Mestnega doma je bila za ta shod mnogo premajhna, vsi hodniki so bili natrpani od udeležencev, veliko število jih sploh ni našlo prostora, vse polno jih je bilo med shodom na trgu pred Mestnim domom.

Shod je otvoril predsednik društva javnih nameščencev davčni nadzornik J. Lilleg, ki je pozdravil udeležence in v krepkih besedah orisal namen shoda in stavke; opisal je vse korake, ki so jih storili nameščenci za izboljšanje svojih plač in omenil snočnjo Žerjavovo uradno brzojavko, ki zagotavlja ureditev plač in izdajo tozadevne navedbe v najkrajšem času. Na te besede je nastal po dvorani smeh, nemir, slišati je bilo najrazličnejše klice: »To naj veruje kdo drugi.« — »Kdaj bo to? Jutri, pojutrišnjem, ali danes leto?« in tako dalje.

Iz razpoloženja, ki je vladalo med nameščenci, je bilo videti, da ne verujejo več vladi. Drugega govornika, ki je predlagal, da naj uradništvo počaka še nekaj dni, sploh niso pustili govoriti.

Nadsvetnik Govekar je povedal par krepkih besed na račun vladne počasnosti in neprestanega zavlačevanja. Dejal je, da uradništvo odločno zahteva, da izda vlada naredbo o končni ureditvi plač v najkrajšem roku in da naj vlada poizkusa z vsemi sredstvi, da zabrani rastočo draginjo. Njegovim besedam je sledilo burno odobravanje.

Dr. Reisner je v svojem krepkem govoru poudarjal solidarnost vseh javnih nameščencev, ki so pokazali z ustavitvijo dela, da so pripravljeni v slučaju nadaljnega vladnega odlašanja glede ureditve plač, stopiti v resno stavko. Utemeljeval je resolucije, ki jih je shod soglasno sprejel.

Prva resolucija zahteva, da ugotovi vlada vsem zahtevam, podanim od javnih nameščencev, ki naj stopijo v veljavo z dnem 1. decembra tega leta.

Druge resolucija zahteva, naj sprejmejo poštarije v kategorijo javnih nameščencev z dnem 1. jan. 1920.

Zadnja resolucija zahteva, da se ukine disciplinarna preiskava, ki so jo uvedli proti dr. Benkoviču v Zagrebu, ki se je potegoval za uradniške zahteve.

Solidarnost so izjavili železničarji, učitelji in privatni uradniki.

Ustavotvorne skupščine nočejo!

Ljubljana, 18. dec. Vlada razglasa, da poslanci, ki bodo v prihodnjih volitvah izvoljeni, ne bodo tvorili ustavotvorne skupščine, ampak zopet samo »začasno« nadozno predstavništvo. Demokrati in socialisti nočejo, da bi nastopili že v urejene razmere, da dobimo ustavo, zakone, red. Še nadalje bomo imeli šest raz-

ličnih ustav šest različnih zakonov, kar zavira vsak gospodarski in politični razvoj. Tudi na popolno demobilizacijo še ni upati, militarizem se bo vzdržal. Ako ostane sedanja demokratsko-socialistična vlada še nekaj časa na krmilu, zabredli bomo v popolnoma neustavne, kaotične razmere.

Millijoni denarja iz Mažarske in Rusije.

Dunaj, 17. decembra. Pretečeni teden so zborovali na Dunaju komunisti iz avstrijskih dežel. Zborovanje je potekalo dosti hrupno in nenavadno. Končno so se zedinili za načelo proletarske diktature in zavrgli vsak »nepotrebnih strankarski in teoretični preprič.« iz poročila blaginjske Forsta posnemamo te-le zanimivosti:

»Vsaka mlada stranka mora — posebno v revolucionarnih časih — računati na tem, da se vtihotapijo v njene vrste dvomljivi življenji. Denar igra tu usodno vlogo, ker ljudi korumpira — tudi pri nas je bilo tako. Bolezen korupcije so morale vsakej prenesti komunistične stranke vsega sveta. Nam je denarno poslovanje stranke pokazalo, da prinaša denar gibanju le škodo. Treba je bilo skrajne energije, da smo to škodo iztrebili. 15. junija smo imeli v stranki še zelo veliko elementov, ki so samo zato sodelovali, ker je denar obilo tekkel. Ko je začela stranka propadati, so ti korupcijski elementi jeli

bežati iz nje. Slišali so bili, da smo bili dobili milijone, v resnici pa nismo razpolagali nikoli niti z enim milijonom naenkrat (?). Sicer smo dobivali podpore od bratskih strank, toda ta sredstva so se nam raztekla med prsti. Ko je prišla še zapora proti Ogrski in Rusiji, smo se morali v denarnem oziru postaviti na lastne noge.

Poročevalec o propagandi, Wertheim, je tožil, da stranka kljub mnogemu denarju, s katerim je od časa do časa razpolagala, ni mogla propagande zadostno razviti, ker je tisk preveč stal.

Komunisti izjavljajo, da so jim bili mažarski in ruski milijoni le v škodo. Gospod Tokan se pa baha, da so denarni viri jugoslovanske socialne demokracije neizčrpni. Agitacija z denarjem nikomur ne more biti v korist, ker denar korumpira organizacijo in njene mase. Uči to vzgled avstrijskih komunistov!

Avstrija razpada.

Dunaj, 17. decembra. Avstrijske nemške dežele odpadajo od Dunaja. Predarlška je sklenila, da se priklupi Švici, Tirolska se hoče spojiti z Bavarsko. Sedaj pa

sklepa tudi Salcburška, da se priklupi Bavarski. — Tako se ruši še tisti borni ostank nekdanje sile, ki se je imenovala Avstrija.

Razbita socialistična internacionala.

Ljubljana, 18. decembra. Na strankarskem zboru nemških neodvisnih socialistnih demokratov v Berlinu dne 4. t. m. je izjavil poročevalec o internacionali dr. Hilferding:

»Niti bruseljski niti moskovski poizkus za obnovo internacionalne nista zadovoljiva in sta malo primerna, da bi premagala težave. Stara internacionala je v vojni popolnoma odpovedala in izgubila vsako avtoriteto ter vzbujala ravno med revolucionarnimi proletarskimi sloji nezaupanje. Moskovska internacionala ima svoj poseben komunistično-razkolniški značaj in nima

nade, da bi združila v sebi za socialni boj odločilne velike proletarske mase industrijskega zapada. Prenajljivi poizkusi morej obnovitev internacionala le otežkočijo.

Tako slabo je prestala rdeča internacionala prvo resno preizkušnjo — svetovno vojno, iz katere je izšla razbita in raztepena na nešteto strank in struj, ki se pobijajo med seboj z največjo srditostjo. Samo naši socialisti se še bahajo s svojo internacionalno silo, ki je pa ni več. Delavstvo, ne veruj jim več!

Laž, pest, glad.

Agitacijsko orožje socialne demokracije ni svobodno prepričanje, ampak laž, pest, glad!

Mesto resnice jim služi za agitacijo laž! Gromade neresnice trosijo socialno-demokratski plačani agitatorji med delavstvom proti krščanski organizaciji. V Trzinu so bili javno razkrinkani. Treba je povsod odločno nastopiti, da razgrnemo socialistične laži in razgalimo do gole sramote organizacijo, ki se poslužuje laži, da more živeti. Delavska organizacija, ki se vzdržuje z lažjo, je zapisana razpadu in njeni vodje javni sramoti.

Kjer ne pomaga ne sila ne laž, se poslužijo socialisti napram svojem proletarskemu tovarišu najhujšega orožja: gladu. Delavca vržejo od dela, ga pahnejo na cesto in ga s celo družino izroče lakoti in bedi. — Organizacija, ki se bori — kakor pravi — za svobodo, enakost in bratstvo, pa svoje delavske tovariše z njihovimi otroci izroča gladu in pomanjkanju, taka organizacija javno in pred vsem svetom onečašča in tepta lepo geslo: Svoboda, enakost, bratstvo.

Ne delavski blagor, ne ljubezen do sodelavca, ne resnica — nič jim ni več sveto. Organizacija brez notranje morale more le pospeševati strasti. Notranja ureitev družbe, srčna in kulturna poglobitev mas pa je nemogoča! To pa je predpogoj boljšega družabnega reda. Socialna demokracija je v svojem jedru nemoralna, skvarjena. To dokazujejo njena bojna sredstva!

Poslušno delavstvo, ne kloni pred skvarjenostjo, ne udaj se sihi! Pogumno na delo, v krščansko organizacijo, da stremo organizacijo sile in laži! Krščansko delavstvo: Bojni duh naj te preveva! V boj za svobodo, prepričanje, za enakost ljudi, za krščanstvo bratstva med delavstvom!

Delavstvo na straži.

Dvanajst let je od tega. Široke dunajske ceste so odmevale od togih korakov delavstva, v širokih in globokih četah se je vsipal proletarijat iz predmestij pred parlament. Brez hrupa, brez besed so korakali mračni in sajasti mimo in molče zahtevali osnovno pravico modernega državljana, — splošno in enako volilno pravico. Vse demokratske stranke so se združile k enotnemu nastopu, dr. Krek in Viktor Adler sta si podala roke, ker sta vedela, da morajo pasti politične predprave posameznih stanov, da morajo zavladati ljudske množice, če hočemo, da se izvedejo zahteve ljudstva. V Sloveniji sami se je dvignil probujajoči se delavski in kmečki narod in je pod Krekovim vodstvom začel boj za splošno in enako volilno pravico. Ponosni Habsburg je sklonil tilnik, plemstvo in veleposestvo se je začelo pod pritiskom ljudske volje umikati in l. 1907 smo dobili splošno in enako volilno pravico za državni zbor.

Toda razvoj gre dalje. Razumevanje ljudstva za javne zadeve je tekmo vojne in bojov za jugoslovansko misel silno naraslo. Ukoreninilo se je v narodu spoznanje, da si mora sam kovati srečo in da ne sme pripustiti, da bi gotovi izvoljenci odločali o njegovih življenjskih zadevah. Zato kliče danes po splošni, enaki in tajni volilni pravici za moške in ženske v vseh zastopih, predvsem v onih, ki so neposredno in v prvi vrsti nosilci ljudske volje, — v občinskih zastopih.

Da, to vprašanje postaja pri nas pereče. Šest let smo — z malim presledkom — brez parlamenta. Šesto leto že prenašamo absolutizem, ki ni nikomur odgovoren. Kar priznajmo, da se Kristan-Pribičević absolutizem v bistvu ne razločuje od avstrijskega. Isti policijski sistem, isti pritisk na vse od vlade odvisne ljudi gospodari pri nas; razloček je samo ta, da se avstrijski vladinovi niso skrivali za krinko demokracije kot naši. Ta vlada se je pa že po tolikih slabih izkušnjah naučila, da ni lahko, vladati proti ljudstvu. Zato hoče ljudstvo oslabilo. Na Hrvaškem je

razpustila vse občinske zastope. Proti ustavno je oktroirala nov volilni red. Pravyzprav dva: enega za mesta, drugega za deželo. Enega za gospodo, drugega za delavca in kmeta. V mestih bo glasovanje tajno, — na deželi ustmeno, da bo mogoče večji pritisk od strani žandarjev in demokratskih mogotcev. Toda volilni red pa menja vendar napredek: Volile bodo tudi ženske. Tako zatrjujejo »demokratski listi. Volile bodo res tudi ženske, a sam tisto, ki so dovršile nižjo gimnazijo in p. one, ki vodijo samostojno gospodarstvo. Vse drugo žensstvo, delavke, naše kmečke žene, uslužbenke, bodo izključene o volilne pravice.

Naš klic po novih državnih in občinskih volitvah ni nov. Ljudstvo to vedno glasneje zahteva že mesece. Pozdravljamo jih. Odločno pa se obračamo proti temu, da se na tako nedemokratski in protiljudski način vsiljuje ljudstvu volilni red, ki odvzema polovici naroda volilno pravico. Ta predpotopni zakon uvaža zopet pluralno, razredno volilno pravico. Samo žensstvo, ki ima gotova spričevala in premeženje, bo smelo glasovati. V dvanajsti tisoč je nezadovoljnost in ogorčenje me ljudstvom dospelo na vrhunec, še enkrat z vsem poudarkom zahtevamo od socialistično-demokratske vlade: Ljudski parlament naj določi nov volilni red! Nikdar bomo dopustili, da bi izvrševalni odbor Demokratske zajednice sklepal zakone i koval naše ljudstvo v okove brezpravnosti!

Kapitalisti, ki jim pod demokratsko kožo bije še vedno staro liberalno srce, se že pred 12 leti z vso silo upirali sploh ni in enaki volilni pravici. In to je razumljivo; njih moč temelji na privilegijih i na nasilju. V trenutku, ko pride ljudstvo do besede, se zruši v prah, tako kot se je to zgodilo na Češkem, v Italiji, Nemčiji in Nemški Avstriji. Socialisti so pa zavrgli vse svoje velike tradicije, zatajili so osnovna načela demokracije in vse njih besed so mrtve fraze, nerodne laži, ki jim ljudstvo ne verjame več. Njih dejanja govorijo dovolj jasno in zato jih bo ljudstvo ob sodilo, ko pride dan sodbe.

Blok kapitalistov in pseudosocialcev je povedal svetu: Vladati hočemo. Za vse ko ceno. Brez ljudstva proti ljudstvu bomo odločali o ljudstvu. Množice kmečkega i delavskega ljudstva so pripravljene in čakajo hipa, da pojdejo v boj proti onim, ki teptajo načela demokracije, ona načela, ki so jih zapisali na svoj rdeči prapor. Ljudstvo si bo zapomnilo, da so mu samovoljno in protipostavno odrekli odločilno besed v občini. V strnjenih vrstah bodo organizirane množice stale na straži, dokler ne pride dan sodbe.

Demokratizacija armade.

Misel, da mora ljudstvo samo odločati o zadevah, ki se tičejo njegovih življenjskih interesov, prodira nevdružno in je v zadnjih desetletjih dotaknila že tudi armade. Švica, ki po svoji ustavi in upravi koraka na čelu demokratičnih držav, je prva reorganizirala svojo brambno silo po milicijskem sestavu. Ljudska vlada v rabi stalne armade; ljudstvo, ki se sama vlada, štiti tudi samo svojo varnost na zunaj in v notranjosti države. Zato se izvežba celo ljudstvo, da je v slučaju nevarnosti ves narod pripravljen na odpor. Po kratki vežbeni dobi se vrne vojak k svojemur poklicu. Tako dokazujejo zagovorniki milice nega sestava svoje načrte.

Tudi v Nemški Avstriji bi bili gotovo vpeljali milico, da ni tega saintgermanske mirovna pogodba preprečila. Zavezniki si se bali, da bi avstrijska republika izmenjavala moštvo in postopno izvežbala ves narod, tako da bi bila armada oboroženo ljudstvo. Mirovna pogodba določa, da sme imeti Nemška Avstrija armado, obstoječo iz mezdnikov, ki služijo po 12 let. Kljub temu, da ne morejo ustvariti milice, hočejo v Nemški Avstriji imeti ljudsko armado. Vojaški sveti, ki so bili osnovani že ol prevratu, so prvi poizkus, da se demokratizira armada.

To vprašanje je zadelo pa na velike ovire, ko se je zdelo, da se začenja z demokratizacijo rušiti disciplina v armadi. Prvi pogoj armade, ki naj dožene svoj namen, je red, pokorščina in priznanje avtoritete. Ravno duševni voditelji armade, bivši avstrijski častniki, niso hoteli priznati v polnem obsegu nove državne oblasti. To je psihološko povsem razumljivo. V stari armadi je bil častnik član posebne kaste. Zanj so obstojali posebni zakoni, kar je bilo za civiliste hudodelstvo, je bila zanj mnogokrat dolžnost, kot n. pr. pri dvoboju. Vzgajal se je v duhu, ki je bil ljudstvu sovražna, v službenih predpisih je stala določba, da je vsak, kdor si z rokami služi kruh, nezmožen, da postane rezervni častnik. Še temnejše razmere so seveda vladale pri raznih štabih; možu, ki ni izhajal iz starih plemiških rodov, je bilo težko, povzpeli se do čina višjega štabnega častnika. In če se mu je to posrečilo, ga ni dvignila zmogljivost in nadarjenost, ampak osebne zveze in intrige. V mojih, ki so bili določeni, da vodijo kmetске in delavske fante, se je po načrtu vzgajalo preziranje do nižjih ljudskih plasti. Zgodilo se je, da je bil častnik pozvan pred častni sod, ker je na ulici govoril s svojim očetom, poštnim poduradnikom. Častniki so bili vzgojeni v strogo monarhističnem duhu, šli so v boj za cesarjevo osebo in ne kot drugod za domovino, t. j. za ljudstvo. Vsa ta silna moč, vsi privilegiji so z monarhijo padli. Zato je besni srd bivših častnikov naraven. Vse to seveda demokratični republiki ne more ugažati in jasno ji je, da s takimi vodilnimi močmi ne bo mogla demokratizirati armade.

Zato skuša vlada iz mase, od spodaj navzgor, ustvariti ljudsko armado. Častniška kasta mora pasti, ker bi, držec v rokah najmočnejše orodje moči, armado, mogla ogroziti obstoj republike. V bodočnosti se bodo najbolj nadarjeni izmed moštva odgajali za častnike. To ne pomeni nazadovanja, saj so tudi avstrijski nižji častniki imeli le strokovno izobrazbo s prav majhnim kavarniškim obzorjem. Da ne bo moštvo izročeno na milost in nemilost častnikom, bo imelo svoje zastopstvo v vojaških svetih, ki bodo pazili, da vojaki ne bodo materijalno in moralno oškodovani od strani častnikov. Sklene se moderen disciplinaren in kazenski red in tako se ustvari skladnost med nujno potrebno disciplino in osebno svobodo in nedotakljivostjo vojaka.

Ze problem milice bi bil Nemški Avstriji v njenem razrušenem položaju delal težave. Velelasti so jih z mirovno pogodbo že povečale. Ker bodo tudi pri nas stopila v bližnji bodočnosti podobna vprašanja na dan, bo zanimivo, kako bo Nemška Avstrija rešila ta težki problem.

Razdelitev vojnega brodogradstva.

LDU Split, 17. decembra. (DDU). Povodom zadnjih vesti iz Pariza glede razdelitve vojnega brodogradstva osrednjih držav piše današnji »Jadran« v na več mestih zaplenjenem članku: »Tako nagrado dobivajo junaki revolucionarnega odbora naše vojne mornarice, tako se vpoštevajo interesi domovine onih, ki so s svojim zadržanjem onemogočili vsako večjo akcijo bivše avstrijske mornarice. Z ozirom na zasluge revolucionarnega odbora smo smeli pač pričakovati, da se bo Jugoslaviji odstopilo primerno število ladij bivše avstro-ogrške mornarice, toda kakor se čuje se hoče prepuštili Jugoslaviji samo neznatno število malih torpedovk.

Francoska zbornica.

LDU Versailles, 17. dec. (DunkU). Pri današnji seji bo francoska poslanska zbornica izvolila svojega novega predsednika. Zagotavlja se, da bo zopet izvoljen Pavel Deschanel. Finančni minister Klotz namerava v petek predložiti zbornici važne finančne predloge. Mogoče je tudi, da bo že poslednje dni predložil zbornici zakonsko predlogo o novem posojilu.

Politične novice.

+ Uradno prepovedana stavka! Uradniška stavka, ki bi se naj vršila danes, je od Pribečevića prepovedana. Prepovedani so vsi tozadevni mestni shodi. Vlada je sinoči sporoc v Ljubljano, da je 16. t. m. že sklenila, da v polnem obsegu ugodni zahtevi uradništva. Sklepani so gospodje tako naglo, da so sklenili — kakor pravijo sami — celo »nemogoča nasprotja«, vsled česar seveda še sami ne vedo, kaj pravzaprav so sklenili. Sedaj svoje sklepe urejajo in jih objavijo v dveh do treh dneh.

+ Javni nameštenci in vlada. 14. decembra je imel tretji s. o. permanentni zbor javnih nameštencev v Zagrebu. Razpravljali so o novodolžnem odgovoru ministra za konstituantno. Češka, ki je bil v razgovoru s. o. ministri, da mi ministri negativno. Govorniki so ostro žigo-

sali postopanje ministrstva. Sklenili so, da ostane zbor še nadalje zbran.

+ Resnica nad vsel »Naprej« ve, če ne boljše, gotovo tako dobro kakor mi, da je socialistični minister za prehrano strahno zavozil svojo prehranjevalno politiko. Bogata žetev v državi, a v pasivnih deželah stojimo pred gladom. Otrokom pripovedujete, da se je pod Korošcem razvilo oderuštvo, in da je sedaj Bugšeg začel pobijati zmaja. Resnica je ta, da se do sedaj Bugšeg ni zmenil za prehrano, ampak »potoval« po kraljestvu ter agitiral. Sedaj ko smo prišli pred katastrofo, se je pod pritiskom javnosti zganil. Med tem ko je Bugšeg počival, so kapitalisti nakupili žito in ga izvozili in poskrili. Avgusta bi moral Bugšeg po nizkih cenah nakupiti žito. Tega ni storil. Sedaj plačuje pšenice po 4.50 K, moko po 7 K. Država bo izdala vsled Bugšegove malomarnosti blizu 1 milijard kron za pocenčevanje. To vse bodo morali plačati davkoplačevalci v direktnih in indirektnih davkih. Profit od Bugšegove nemarnosti imajo le kapitalisti.

+ »Naprej« natolcuje. Še niso pol leta z liberalno buržoazijo skupaj, že so se navzeli vseh njenih navad. Včerajšnji »Naprej« piše: »Delovanje Šusteršičeve se ne omejuje le na Italijo, precej trdno je zasidrano tudi v Sloveniji — vsaj pri gotovih ljudeh, ki se ne morejo pomiriti. Radi bi prišli do svoje premoči. V tem oziru bi bilo važno vedeti za razgovore, ki so se vršili med Šusteršičevimi zastopniki ali vsaj eksponenti SLS. Vemo, da se je tu delalo s širokimi načrti in da se to od strani t. zv. velike slovenske ljudske stranke gleda na vse to prijazno mežikaje. Ko bo treba, povemo še več. Zato svetujemo »Slovincu« že sedaj, da o vsej stvari pridno molči. Zaklepajte si usta, gospodje! Niti vodijo iz Švice v Nemško Avstrijo, od tu v Ljubljano in iz Ljubljane naravnost v Vatikan.« — Hvala lepa za prijazen nasvet, toda molčali ne bomo, ker nam ni treba. Kar na dan z vsem, kar veste! Ako ste pošteni, treba je, da »poveste še več«. Ni se nam treba bati javnosti in javne sodbe. Nam politika ni potajeno in skrito intrigantstvo, temveč javno delovanje za ljudski blagor. Kar delamo, lahko zagovarjamo vselej in povsod!

+ Kdo nam pomaga iz stiske? »Naprej«, ki velja izza dobe Lotričevih čenkov v vseh cerkvenih vprašanjih za prvega strokovnjaka v Jugoslaviji, se je pečal v včerajšnji številki zopet s priljubljenim predmetom: »Cerkev in socializem«. Prava jezica ga pretresa ob misli, da cerkev ne ljubi socialno demokratične stranke in boljševikov. Grozno je! tudi v Angliji opežamo, da so »duhovniki na hujši nasprotiki socializmu, isto v Nemčiji, kjer podpirajo vse protirevolucionarne elemente, v Nemški Avstriji, v Španiji («Naprej» je izpuštil to pot važno deželo, namreč Indijo ter socialistično mesto Bedakov Op. ur.). Belgiji in drugod.« Toda ista prava jezica ga pretresa v istem včerajšnjem članku ob misli, da kažejo ljudem, klerikalci razumevanje in smisel za socializem in gotove boljševiške reforme. Jeza v vsakem slučaju. Mi smo v veliki zadregi. Kaj naj napravimo, da vendar enkrat zadovoljimo vedno jezneča »Napreja«?

+ Socialistična dvoličnost. Sarajevsko socialistično glasilo »Zvono« prinaša gorke napade na današnjo centralno vladu in odkriva korupcijo, ki se razvija v njenem okrilju. Toda isti list pa tudi zvesto služi ministru v tej vladi Koraču in prinaša dobesedno njegove govore in zagovore. V današnji vladi so trije socialistični ministri, pa vendar ta vlada vlada tako, da imenuje »Zvono« to vladanje »ero korupcije«. Tu je mogoče samo dvoje: Ali si socialistična trojica ne more ali ne zna pridobiti prav nobenega vpliva na vlado; potem bi politično poštenje zahtevalo, da socialistični ministri odstopijo. Ali pa se ti socialistični ministri iz kakoršnegakoli razloga strinjajo s sedanjim načinom vladanja in potem mora socialistično časopisje te ljudi primerno označiti in izbičati iz stranke. Ker tega ne stori, marveč daje tem ministrom vso podporo, ne moremo verovati v odkritosrčnost njegovih napadov na korupcijo. Ti napadi so pač potrebni za to, da se ljudstvu zamažejo oči.

+ Popoln prelom med socialisti in komunisti v Bosni. Govorom zadnjega železničarskega gibanja so vladni socialisti sklenili, da pretrgajo s komunisti končno-javno vsak stik tudi v vprašanjih gospodarskih koristi.

+ Proti boljševikom v Združenih državah. Iz slovenskih ameriških listov posnemamo, da pripravlja ameriška vlada izredne odredbe proti boljševizmu. O tem je poročal 15. nov. t. l. zvezni generalni pravnik Palmer v senatu. Izjavil je, da širi boljševizem v prvi vrsti tujezemsko časopisje. V Združenih državah samih izhaja 222 tujezemskih časnikov, a iz Evrope jih prihaja 144. Palmer je med drugim rekel, da izhaja v Ameriki 8 slovenskih časnikov, ki so boljševizmu prijazni ali pa ga naravnost propagirajo. Izjavil je, da je treba proti temu nelegalnemu časopisju novih strogih

postav, ki ga bodo ukrotile, obenem pa zajamčile svobodo govora in tiska. — Clevelandška »Ameriška Domovina« poroča da je 18. novembra t. l. mnogoštevilna policija udrila v neko tamkajšno hišo, kjer so imeli boljševiki pet različnih sej. Zaprli so 70 oseb, večinoma inozemcev in zaplenili veliko število rdečih zastav, potem boljševiških knjig in letakov. Izmed aretiranih oseb so pridržali v zaporu samo tuje državljane, ostale so izpustili. Boljševiki so od policije dobili migljaj, naj nemudoma zapuste mesto.

+ Dr. Šusteršič v tuji službi. K vesti, ki smo jo pod tem naslovom posneli po »Riječi SHS«, javlja g. dr. Pegan, zastopnik gospe dr. Šusteršičeve da se dr. Šusteršič vedno nahaja v Švici, da ni bil v Italiji in da ni v nobeni zvezi s politiko ali celo s kako propagando kralja Nikita. Dr. Šusteršič le sklenil že pred prevratom, da se nikdar več ne vrne v politično življenje.

+ Protestni shod proti draginji je sklicala minolo nedeljo socialna demokratična stranka v Zagrebu. Govorila sta Juraj Bukšeg in Haramina. Govorila sta tako polemično, kakor socialisti proti, dokler niso bili »ministerialni«, se v mnogi manj perečih vprašanjih, nego je sodena nezasišana draginja, niso znali govoriti. Haramina je skušal noveljo delavstva speljati v drugo smer in napadal duhovščino, da boče delavske mase vpreči v svoj voz in jih vreči zopet v roke nazadnjaštva. Nazadnje so srejeali resolucijo, da naj se živila in druge potrebščine popišejo in določijo najvišje cene, emeji izvoz in izboljša valuta, o čemer naj nosijo bremena tisti, ki to morejo; uvede naj se davek na vojne dobičke in delna oddaja premočena; ustanove naj se ljudska sodišča proti oderuhom po češko-slovaškem vzgledu. Tako so krotki ti socialisti. Zakaj ne vprašajo vlade, zakaj ta ne porabi svoje energije, ki jo sicer kaže za oktroiranje važnih postav, da uvede davek na vojne dobičke?

+ Moravci za avtonomijo. Na Češko-Slovaškem hoče sedanja vlada razdeliti celo državo na okrožja ter tako raztrgati dosedanje upravne enote dežel. Moravski deželni odbor pa je nastopil proti temu načrtu ter zahteva neokrnjeno deželno avtonomijo z okrajnimi zastopi. Deželno avtonomijo na Moravskem branijo Ljudska Stranka, socialni demokratje in narodni socialisti. Boj za deželno avtonomijo v parlamentu bo hud.

+ Nova delavska stranka v Ameriki. V Chikagi se je osnovala nova delavska stranka, ki ima v programu državni socializem. Osnovale se je, da pobija komuniste in dosežanje staro socialistično stranko. Upa, da se ji pridružijo tudi kmetje.

Dnevne novice.

— Samopomoč proti korupciji na železnica. Osješko prometno uradništvo je sklenilo, da samo nastopi proti korupciji med prometnimi namesčenci. Na izrednem običnem zboru Zveze prometnih namesčencev so izvolili odbor četvorice, ki bo spremljal ovadbe občinstva in vsak posamezni slučaj izročil v rešitev pristojni oblasti. Biti pa mora vsaka ovadba s polnim imenom podpisana.

— Gorenjski liberalci žigon zaradi tatvine obsojen. Snoči se je končala porota na razprava proti znanemu škofjeloskemu liberalcu Matiji Žigonu in njegovim tatinskim pomočnikom Antonu Majcnu in Adolfu Kernu. Porotniki so potrdili vprašanje krivde vseh treh. Obsojen je Žigon na 18 mesecev težke ječe, Majcen na eno leto, Kern na 5 tednov. Kern je kazen preстал s preiskovalnim zaporom.

— Skrb za matere in dojenčce. Društvo za prosveto žensk in zaščito njihovih pravic je osnovalo s pomočjo mestne občine, državnega urada za zaščito dece in zdravstvenega odseka pokrajinske vlade zavetišče za noseče ženske, za otročnice in dojenčce. Zavetišče se nahaja v Kopališču in je 9. decembra že začelo sprejemati ženske. Vsaka noseča ženska in otročnica ki nima sredstev, ostane v zavetišču, dokler se ne najde zanj primerna služba, in sicer za ženske posle v hiši, kjer bo mogla imeti mati dete pri sebi in ga vsaj trikrat na dan dojiti; za dojenčce pa se bodo poiskale družine, ki se bodo zanje brigale.

— Iščejo se: Alojzija Cejan, stara 40 let, rojena v Gabrijah pri Gorici; Leopold Peršič iz Gorice; Alojzij Kovačič iz Svetega pri Komu, ki je bil v vojnem času uslužben na ladji »Leopard«; Andrej Laščak iz Nabrežine, ki je odšel 16. septembra 1916 v begunsko taborišče Vagna, in Franc Masten iz Novela št. 1 pri Kostanjevici na Krasu. — Njih sedanje bivališča naj se naznanijo Posredovalnemu uradu za begunce v Ljubljani.

— Valute na zagrebški borzi dne 17. t. m. Ameriški dolarji 100 dolarjev 10.550 kron, avstrijske krone 100 K 60 K, češko-slovaške krone 100 K 190 K, dinarji 100 dinarjev 405 K, angleški funti 1 funt 390 K, nemške marke 100 mark 258 K.

Ljubljanske novice.

lj Poroka. Poročil se je g. profesor dr. Josip Puntar z gospico Maro Goljevščekovo iz Sežane. Novoporočencema želimo obilo božjega blagoslova! Bog živi!

lj Katoliško mladeniško društvo priredi v nedeljo, dne 21. decembra t. l. ob 3. popoldne v Ljudskem domu igro: »Mlini pod zemljo«. Vstopnice se prodajajo v predprodaji v Rokodelskem domu, Komenskega ul. 12 od četrtka dalje od 6. do pol 8. in v nedeljo dopoldan od 10. do 12. Pred priveditvijo v Ljudskem domu 1 uro pred predstavo. Vabljeni vsi ljubitelji mladine.

lj Petroleja ni. Kljub temu, da se ljudstva polasča nevolja, da godrnja in zabavlja, petroleja ni. Kdaj se bo kdo zganil!

lj »Glasbena Matica« v Ljubljani. Izdala v svoji zalogi klavirski album za slovensko mladino od profesorja Pavčiča. Ta album obsega vse najlepše slovenske narodne pesmi, prirejeno za klavir ter se uporablja tudi lahko v svrhu pouka. Izvod stane K 16.— in se dobiva v zalogi »Glasbene Matice« v Ljubljani, Gosposka ulica št. 8.

lj Državna posredovalnica za delo. V preteklem tednu od 8. decembra 1919 do 14. decembra 1919 je iskalo delo 117 moških in 35 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 57 moških in 26 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 70. — Pri vseh podružnicah Državne posredovalnice za delo je od 1. januarja 1919 do 14. decembra 1919 iskalo delo 19.773 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 15.528 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 6552. — Delo iščejo: pisarniške moči (252), trgovski sodruidniki in sodrudnice (179), dninarji in dninarice (156), rudarji (136), vajenci razne stroke (115), služkinje, kuharice, gospodinje (115), tovarniške in poljske delavke in delavci (111), slugi, vratarji, mlinarji, peki, mesari, krojači, čevljarji, šivilje, natakari, natakari, strojni ključavničarji, slikarji, kovači, sedlarji itd. — Delo je na razpolago: hlapičom, deklam, težakom, služkinjam, kuharicam, gospodinjam, vajencem razne stroke, mizarjem, dninarjem, dninaricam, ključavničarjem, pletarjem, tesarjem, pisarniškim močem, steklarjem, ločgarjem, čevljarjem, šiviljam, kolarjem itd.

Zanimiv shod v Tržiču.

Iz Tržiča. V nedeljo je bil v »Domu« javen ljudski shod, na katerega je došlo ogromno ljudstva, med tem nekaj socialistnih demokratov. Govoril je dr. Janko Brejc. V skoraj dve uri trajajočem govoru je pošteno ožigosal početje belgrajske liberalno-socialistične vlade, kakor tudi ljubljanske, katerima je navzoče občinstvo izreklo koncem shoda popolno nezaupnico.

Po govoru dr. Brejca je prišel na oder voditelj socialističnega konsuma Vrhunec. Ta je pogreval stare, premetle očitke, da je S. L. S. zakrivila vojsko. Na to bedasto trditev, katere nihče drugi več ne veruje, kakor morda Vrhunec ali pa kak prav veden socialist, je zaklical dr. Brejc med gromovitim smehom: »Saj je bil res Vrhunec II. vodja S. L. S.« In junak založne postavbe je moral umolkneti.

Druga velika novica, ki jo je izustil rdeči modrijan, je bila, da so imeli klerikalci večino v belgrajski vladi in da je Stojan Protič, vodja srbske radikalne stranke, klerikalci, dalje je trdil, da je Pribečević, sedanji voditelj liberalcev v Jugoslaviji, naj pristaš. Take gorostasne neumnosti je kvasil vodja tržičskih socialistnih demokratov. Kajpada se mu je občinstvo smejalo iz dna duše. Slišalo se je po shodu opazke: ubogi socialisti, ki imajo za voditelja takega nevednega v politiki.

Za njim je poskusil srečo nek Antka iz Gozda iz kriške župnije. Njegovi rdeči prijatelji so mu svetovali, naj ne gre modrovat na oder. Šel je in povedal, da smo živa bitja, ki spadajo v socialno demokracijo. Vsa živa bitja pa so se temu smejala in ko je to živo bitje na oder reklo, da ni treba slušati ne pridig, ne naukov v spovednici, tedaj je nastal tak šum po dvorani, da je le malo manikalo, da ni to živo bitje bilo vrženo raz oder.

Ko je še nek kmet iz Loma protestiral proti načrtu novega šolskega zakona, je bil shod med velikanskim navdušenjem najih pristašev od predsednika Golmajerja zaključen.

Mislilo se je splošno, da bodo pogumni socialisti, ki so imeli polna usta očitani proti dr. Brejcu, sedaj nastopili in jih ponovili. Dasi so bili javno pozvani, se nikoč oglasili. Za plotom obrekovati in lažnati je lahko, kadar je treba nastopiti po resnice, tedaj pa molčati, je strahopetno in nizkotno ter nevredno moža. Zato ne veruj nikoli raznim trditvam rdečih bratcev!

Dvojna mera.

»Večerni list« z dne 13. t. m. prinaša vest, da je bil ravnatelj osješke banke, ki je zapletena v afero neupravičenega žigovanja bankovcev, izpuščen na svobodo, medtem ko je še vedno zaprt graver, ki je izdelal banki štampiljko. Ubogi obrtnik, ki je delal po naročilu in je bil samo orodje bankirjev, mora trpeti, glavni krivec se pa veseli svobode, ker je bogat in vpliven mož. Zdi se po tem slučaju in po mnogih opazovanjih (zgled iz Ljubljane: Morilec štritarov še danes ni znan), da je pravica pozabila na svoje temeljno načelo enakosti vseh pred zakonom, da ima dvojno mero: Strogo po vseh paragrafi in z neko verno zasleduje malega, ga tudi nezvestno. Varuhi pravice, sami vzeti iz višje inteligence, si morda ne morejo predstavljati, da je zločinec iz boljše družbe ravno tako odgovoren pred zakonom kot mali zločinec, da pa je ravno vsled svojega odličnega stališča družbi in redu še bolj nevaren kot pa proletarec. Zdi se, da se pravica boji s konsekvencnim zasledovanjem žaliti in razburjati takozvano boljšo družbo, da se smatra, da je član takozvane boljše družbe samo zablodil in da pravici lahko zadosti na drug način kot s kaznijo. Res, da kazneni zločinca zadene hujše kot neznanega zločinca ali zločinca iz navade. Vendar mora biti pravici čast in svoboda vseh državljanov enakovredna.

Kam da mora tako zavestno ali nezvestno kršenje pravice dovesti, je jasno. Pri nas so sodišča gotovo še nepodkupljiva. Vendar se vsled opisanih razmer pri aferi vsakega vplivnejšega ali bogatejšega člana družbe pojavi ljudski glas: Nič se mu ne bo zgodilo, podkupil bo in vse bo v redu. Ne vzemite ljudstvu zaupanja v pravico.

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

Tečaj v Rajhenburgu se je vršil 16. t. m. Udeleževalo se ga je 80 oseb, moškega in ženskega spola. Tečaj je lepo uspel in bo obrodil obilen sad.

Ruše. (Socialistična laž.) »Naprej« z dne 12. t. m. je priobčil iz Ruš dopis, v katerem piše, da je klerikalna stranka sklicala 5. t. m. javen shod z namenom, da ustanovi konzum, da je shod razglasil celo župnik v cerkvi in da se je istega udeležilo samo 28 oseb. Sicer ni na ta lažljiv dopis niti vredno dati odgovora, pa da boste vedeli, kako resnično ljudje so socialni demokrati, naj bo sledeče v pojasnilo. Jugoslovanska Strokovna Zveza je sklicala shod 2. novembra in ne 5. t. m. Shod je bil navzlic zelo neugodnemu vremenu prav dobro obiskan, kakor so bili še vsi naši shodi, kar seve zelo jezi naše ljube rdeče strice, ki mislijo, da je celo Pohorje ali vsaj Ruše rdeče. Nadalje tudi ni res, da bi bil shod razglasil župnik v cerkvi, ker ta dan (namreč 5. t. m.) ni bila nedelja in ker župnik za shod niti vedel ni. Tudi o tistem velikem številu socialnih demokratov, ki so se baje udeležili shoda, ni tu nič znanega. Bil je navzoč eden ali dva, a tiho kot kučka. Pa, gospodje socialisti, vsa laž, jeza in terorizem vam ne bo pomagala, da bi se uresničile vaše želje, izpolnili vaši cilji, ker vendar sami vidite, da razen nekaterih zaslepljenih in pa prisiljenih nimate pristavev. Tukajšnje ljudstvo je še dovolj pametno, da ne veruje vašemu evangeliju in ve, da le po krščanskih načelih, po krščanski pravičnosti in po verskih resnicah si bo zboljšalo svoje stališče.

Poljane. V zadnjem času so pričeli tudi pri nas in v sosednjih župnijah socialni demokrati pridno prirejati shode in veselice, da bi dobili pristavev za svojo stranko ali pa vsaj glasov za prihodnje volitve. A naše ljudstvo je dovolj razodeno. Spoznalo je nakane rdečkarjev, ki vabijo ljudstvo v svoj tabor, ne z namenom, mu pomagati, temveč da bi dobili moč in tako zagospodovali tudi v Jugoslaviji. Pošteno naše ljudstvo se oklepa pridno svojih organizacij. V sosednjih Studenicih so si že ustanovili skupino Jugoslovanske Strokovne Zveze. Dolžnost vsakega krščanske mislečega delavca je, da pristopi in se organizira pri JSZ, da bomo potem skupno delovali za procvit in srečo svojega stanu.

Ptuj. Gotovo še ne veste, tovariši in tovarišice širom domovine, da že obstoja tudi tukaj v Ptuj skupina J. S. Z. Prvi shod se je vršil v nedeljo, dne 19. oktobra. Za tem imamo redne mesečne shode, ki so vsi prav dobro obiskani. Izvolili smo si tudi nov odbor, ki bo gotovo gledal, da se bo naša skupina širila inbo neprestano rastle število organiziranega krščanskega

proletarijata tudi v starodavnem Ptuj. — Sedaj, ko imamo svojo skupino, je naša dolžnost, ki smo še krščanskega mišljenja, da se organiziramo v J. S. Z., najsi bomo delavci, železničarji, hlapi ali dekleta, z eno besedo vsi, ki si z delom svojih rok služimo svoj vsakdanji kruh.

Rogaška Slatina. Pri nas nimamo še skupine, temveč samo plačilnico JSZ, s sedežem pri Sv. Križu. Društveno delovanje je zelo oteženo, ker so delavci na Slatini tako mnogovrstni: stekleničarke ali nalivalke, sobarice, delavci na polju, razni obrtniki. Vrh tega imajo večinoma le poletni službo, drugače pa so doma; tako so napol delavci, napol kmetje. Vendar ima naše društvo ta pomen, da delavci vedo, kam naj se dajo vpisati: k nam, ne k socialnim demokratom, ker njihovi listi čedalje bolj očitno napadajo sv. Cerkev. Pozimi bomo večkrat prišli skupaj, da se pogovorimo o svojih zadevah, in pa, da bo vsak naš delavec vedel, kaj hočejo socialni demokrati in kaj hočemo mi.

Kovinar.

Spomenica jeklarjev na vlado. Protest in zahteve kovinarjev jeklenarje na Ravneh, združenih v J. S. Z. Dne 29. novembra t. l. so bili poslani na »prisilen dopust« kmetje, kmetijski sinovi ter lastniki malih delavskih hišic za nedoločen čas radi pomankanja dela vsled nedostatnega uvoza surovin in premoga.

Med kmeti in kmetijskimi sinovi vzbuja to postopanje veliko ogorčenje zaradi tega, ker so jim izvalili poleti iz kmetije najboljše delavne moči s ponujanjem stalnega dela; na zimo jih pa pošiljajo na »rejo« nazaj.

Vsak kmet mora plačati svojemu poslu, če mu da dopust, plačo naprej. Če ga pa odpusti, mu mora dati primerno odškodnino.

Lastniki hišic, ki nudijo delavcu le stanovanje, so še na slabšem kot drugi brez hišic. Hišica ga veže na tovarno, ki je edina delavna priložnost v Guštanju. Tako postopanje vpliva na delavce demoralizirajoče. Delavec, ki vse sproti porabi, ima osigurano delo. Delavec pa, ki si za hišico prišteje, je pa v nevarnosti, da ga lahko vsak dan vržejo na cesto. Kje drugje ne more iskati dela, ker je po hiši vezan na kraj. Da bi pa v danem položaju hišico zajedel, vendar nihče ne bode zahteval. Zahtevamo torej v imenu delavstva, združenega v J. S. Z.:

I. Nujno zahtevamo, da vlada oskrbi jeklenarje z zadostnim premožem in sirovinami, da bo mogla vzdržati celoten obrat. Kako ta mizerija vpliva na plebiscitno ozemlje, si vsak lahko predstavlja. Niti edine tako potrebne tovarne z jeklom v državi vlada ne more vzdržati v rednem obratu! Guštanj je že itak nemušersko gnezdo. Na tak način pa dobijo ti elementi navidez opravičbo za svoje rovarjenje.

II. Če pa tej zahtevi na noben način ni mogoče ustreči, zahtevamo, da dobijo za čas mizerije vsi na »prisilen dopust« živeči delavci primerno brezposelno podporo od tovarne ali vlade. Ravnotako tudi nabavni prispevek za december.

III. Če obstoji nevarnost, da bode obrat trajno skrčen, bi mislili, da je iz gospodarskih in družabnih ozirov edino opravičljivo premeščenje tujih delavcev brez hišic in samskih brez hišic v tuja druga podjetja vsaj z enakimi življenjskimi razmerami, domačine pa treba zaposliti v domači tovarni.

IV. Protestiramo proti uredbi, da ima soc. demokratska delavska organizacija vse zaupnike v tovarni in zahtevamo v tem oziru strog proporc. Neorganizirani delavci se ne smejo šteti kot socialisti, ampak kot posebna skupina, ali pa med obe organizaciji enakomerno. Na vsak način pa zahtevamo zaenkrat za J. S. Z. vsaj enega zastopnika, ki si ga izberejo člani sami, da bode vsaj informiral o sklepih zaupnikov in ravnateljstva o zahtevah članov.

Jeklarna na Ravneh pri Guštanju je sedaj edino podjetje v državi SHS, ki izdeluje zlahtno jeklo. Na višjo produkcijo je jeklarna dosegla l. 1916., ko je izdelala 264.300 kg pudlane, 1.191.891 kg točilniškega in 5.071.189 kg martnovega jekla. Sedanje razmere so obrat jako omejele, a kadar se odpro meje in bo dovolj premoga in surovin, bo jeklarna kos nalogam, ki ji bodo prinašale v naši mladi državi. — Danes pa je položaj tak, da delavce odpušča. Če veliko je delavstva na cesti, ker ni dela. Skrajni čas je, da vlada poskrbi, da se bo delo moglo v celem obsegu nadaljevati.

Železničar.

Prometna zveza železničarjev udružena v J. S. Z. ima sestanek v soboto, dne 20. t. m. ob 7. uri zvečer v prostorih S. K. S. Z. Jugoslovanska tiskarna. II. nadstropje. Šeja je z ozirom na premembo

pravil važna, zato je železi polnoštevilne udeležbe!

Rdeči teror! Socialisti se zavedajo jo povsod strahovati in terorizirati svoje tovariše. Ni še dolgo časa, ko so socialisti terorizirali svoje delavske tovariše na Jesenicah, hoteč jih vreči na cesto, če ne pristopijo v njihovo organizacijo. Pred kratkim se je dogodil v Mariboru podoben slučaj. Socialno demokratski kričarji in oznanjevalci svobode, enakosti in bratstva so zagrozili kovaču Žimicu-Jožefu v delavnici južne železnice, da ga vržejo na cesto, ako ne pristopi k njihovi organizaciji. To je vse stvar naznanil tovarišu Alojziju Karbi, kovaču istotam in zaupniku J. S. Z. Karba se je šel informirati v soboto 13. novembra pred koncem dela v delavnici, kjer je delal Žimic. Ko se je razgovarjal z Žimicom, prideta kovača Dremel Blaž in Kitak Franc z več drugimi delavci, oba jako zagrizena socialisti in zahtevata, naj se Karba odstrani. Karba je proti temu protestiral, da kot zaupnik J. S. Z. ima pravico se informirati, seosebno še, ker je slišal, da nameravajo socialisti ubiti njega in vreči slovenske delavce in uradnike na cesto. Na ta protest sta Dremel in Kitak odgovorila s suvanjem in k'o-futami. Porivala in klofutala sta Karbo skozi več delavnic. Priči sta Žimic Jožef in Breznik Franc. Tako delajo socialisti s tistimi, ki se nočejo ukloniti njihovemu edino zveličavnemu evangeliju. Sedaj vidimo, kako razumejo bratstvo, svobodo in enakost. Zakaj se naša demokratska(?) in narodna vlada ne pobriga za take slučaje; znano je namreč, da sta omenjena socialna demokrata zelo navdušena nemškutarja.

Služkinja.

Maribor. Z vso vneto so pričele zadnji čas delovati tukajšnje služkinje, ki so organizirane v posebni skupini J. S. Z. Teden za tednom je njihovo število večje in je upati, da ne bo dolgo, ko bodo vse poštene služkinje združene in organizirane v J. S. Z. kot zveste bojovnice za svoje pravice in zahteve, kakor tudi za krščanska načela, iz katerih črpamo vsi moč, da si priborimo svojo pravico.

Rudar.

Mežica. Pri tukajšnjem rudniku noče g. sekvester vzeti k delu rudarja Friderika Tamšela, kateri je delal pri rudniku nepretrgoma od leta 1912 do novembra meseca lanskega leta. Lani ob razsulu Avstrije, pa je šel omenjeni delavec prostovoljno k jugoslovanski armadi. Kot vojak se je boril na koroški fronti. Letos septembra meseca pa je bil oproščen vojaške službe. Sedaj ga pa g. sekvester noče vzeti k delu. Nam bi se to nič čudno ne zdelo, ko bi se g. sekvester branil vzeti k delu človeka, kateri še nikoli ni bil pri nem zaposlen. Čudno pa je, da noče vzeti delavca, ki delal 5 let in od katerega delavska knjižica še danes leži v njegovem uradu, kar svedoči da mu službe sploh odpovedal ni. A" ga mogoče ne mara zato sprejeti k delu, ker se je kot jugoslovanski vojak-prostovoljec boril za svobodo rodnih bratov, Ali morda tega ne dopuščajo social. in zaupniki? Zahtevamo od merodajnih faktorjev, da napravijo takim nerednostim konec.

Tobačno delavstvo.

Sedanje razmere so podobne nekdanjim turškim, kjer se službencem namesto pijastrov dele obljube. Delavstvo niti ne ve, koga naj drži, ali ministrsko finančno upravo ali upravo monopolov. Ko je treba delavca izkoristiti, je vse na nogah. Ko je treba za tobačnega delavca in delavko poskrbeti, je gluha finančna uprava in uprava monopolov. Delavstvu dajte, kar mu gre.

Viničar.

Shod v Ljutomeru. Zbralo se je okrog 400 viničarjev. Vsi viničarski kraji s svojimi skupinami J. S. Z. so se odločili, da se združijo v skupnem viničarskem okrožju s sedežem v Ljutomeru.

Viničarji žive prav mnogi v veliki bedi. Vse pa kaže, da si bodo potem organizacije znali pomagati. Imajo med seboj razumne in požrtvovalne ljudi. Na shodu so sklenili mnogo resolucij in poslali svoje sklepe okrajnemu glavarstvu v Ljutomeru.

Bolniški strežniki.

V deželni bolnišnici je zdaj strežnikom ugodeno, ne pa v hiralnici. Vlada sama od sebe ne stori ničesar. Prispevek za bolnike je skandalozno majhen. Milostna vladna skrb daje, poslušajte, v teh časih, v teh razmerah 5 K na dan za enega bolnega siromaka, ki brez sredstev tu gleda na zavod, da se ga usmili usmiljeno srce ljudi, ki so sicer pripravljeni vse žrtvovati, ki pa vendar vladnih grehov ne morejo

odpraviti, če jih sama noče. Strežniki dobivajo v hiralnici mesečno 50 K. No, in naj si kupijo čevlje, klobuk, obleko. Strežnice dobivajo po 25 K mesečno, — in usmiljenke? Te dobe kvečjemu psovke nasprotnega časopisja. Strežniki v hiralnici so stavili svoje zahteve potom J. S. Z. ne vodstvo hiralnice in hiralnica pros: zdaj istotako posredovanje J. S. Z., da stori svoje korake pri vladi. — Zahčevamo, da se strežnikom v hiralnici ugodi, sicer nastopijo s skrajnimi sredstvi vsi uslužbeni deželni dobrodelni zavodov, in so te tudi sporočili na merodajno mesto.

Čipkarica.

Občni zbor. V nedeljo, dne 14. dec., se je vršil ustanovni občni zbor skupine čipkaric J. S. Z. v Železnikih. Zborovanje je bilo zelo živahno. Protestiralo se je tudi, ker se merodajni faktorji ne pobrigajo za nabavo sukanca. Podpore, katere je vlada obljubila, tudi danes še niso prejeli. Ali se mogoče čaka za razdeljevanje podpor boljših časov. Potreba je nujna, zato zahtevamo od kompetentnih oblasti, da se naj vendar enkrat zganejo. Občnega zborovanja se je udeležilo nad 100 čipkaric; izvolile so iz svoje srede odbor, katerega naloga je, da dela v prosep čipkaric. — Čipkarice, organizirajte se, ker le v organizaciji je moč!

Zemljiški delavci.

Na shodu v Ljutomeru so bili navzoči v velikem številu tudi kmetijski, zemljiški delavci. Tudi za te je treba poskrbeti. Prva stvar je, da se zbero v enotni organizaciji v krščanskem taboru in se tem potom odločno dela na zboljšanje vseh njihovih potreb.

Zasebni nastavljeni.

Znano je, kako so nedavno banke zlo-mile svoje nastavljenice. Kjer se zbira denar, tam je največji kamen v prsih. Zdaj občutijo trdoto tega kamna že tudi javni nastavljenici. Danes se na protestnem shodu nahajajo že tudi profesorji in groze s štrajkom in okušajo bridko istino, da liberalizem in kapitalizem grabi vse sam, tudi če ga podpro voditelji materialističnega socializma. Zasebni nastavljenici, ki so se zbrali v zvezi trgovskih nastavljenic, so tudi bagatelizirani. Najnujnejša njihova zahteva je, da bi mogli živeti.

Poslovanje stanovanjske komisije.

Te dni sem čital v nekem ljubljanskem dnevniku o poslovanju stanovanjske komisije, o kateri se pa menda dosedaj še ni čulo drugega nego jok in zdihovanje vdov in sirot in onih resnih dijakov, kateri so bili pri teh vdovah nastanjeni.

Delo te komisije je bilo doslej brezglavno in lahko z mirno vestjo trdimo, da je napravila ta komisija med trdo prizade-timi krogi več zmede, nego bi jo bilo brez nje.

Pomanjkanje stanovanj je pri nas veliko. To pa ne le pri nas, ampak povsodi. Pri nas pa morda večje nego drugod, ker se je k nam preselilo nebroj družin iz vseh pokrajin propale Avstrije, ker so pričakovali v domovini boljše in izdatnejše kruha in pa tudi poštene strehe, do katere ima vsak državljan pravico, tudi ako ne nori orožja štrajka seboj v žepu.

Ako gremo danes ob železniški progi od Št. Vida pa do Zaloge, vidimo nebroj vagonov, v katerih zmrzujejo bedne begunske družine brez kurjave in brez kruha. Prišlo so v Jugoslavijo z najlepšimi upi. Obetali so si doma dobrega kruha in vsaj polčloveške strehe. Šli so jim lepo jugoslovanski upi po vodi in namesto njih so doživeli največje razočaranje.

Pa to bi še ne bila največja bol. Boli te pomilovanja vredne siromake še bolj, ako vidijo, in ta prilika se jim vsak dan nudi, da prihajajo od vseh vetrov ljudje, kateri so svoj čas pod propalo Avstrijo obletavali vsa ministrstva in vse poslanice, da so prišli k ministrstvu na Dunaj ali kam gori v Gradec, samo da se jim je odprla čim hitrejša pot do kakšnega dvorne-ga svetnika ali kakor se že imenuje vsi oni polbogovi. Ako pride kaka taka vzvišena družina, je takoj vse pripravljeno, da jo popelje v stanovanje, katero se je pripravilo takoj, ko je takih polbog sporočil v Ljubljano, da je dunajsko korito prazno in da je sedaj pripravljen priti v Jugoslavijo. Te vrste ljudje dobijo stanovanje na vsak način, zato ima skrbeti stanovanjska komisija. Če drugače nikakor ne gre, se na-omečejo iz stanovanj vdove s sirotami, z njihovimi podnajemniki, z delavci in dijaki vred. In tako pridemo na podlagi modrosti stanovanjske komisije do žalostne istine, o kateri se lahko vsak Jugoslovijan orelno prepriča, da ne prebiva v vagonu noben svetnik in noben uradnik od takozvanega 8. činovnega razreda navzgor. Če pa ho-

čemo to žalostno sliko še spopolniti, moramo pridejati, da so nam ti vzvišeni gospodje svetniki ali kakor se že vsi pustijo nazivati, prepeljali seboj več nemškega življa, kakor ga je ob državnem preobratu odšlo iz Jugoslavije, med tem ko so oni, kateri so obsojeni prebivati v vagonih, pristni Slovenci z njihovimi družinami vred.

To bi bila slika stanovanjske komisije, naslikane v kolikor mogoče milih barvah, kajti v resnici je še vse veliko huje.

Da bi se pomanjkanju stanovanj ne dalo odpomoči, to po mojem skromnem mnenju ni istina. V Ljubljani kmalu ne najdemo ulice, v kateri bi ne bilo nobene banke, v nekaterih ulicah je pa naravnost v vsaki drugi hiši banka. Tu se je nakopičilo na stotine milijonov denarja med vojsko in ves ta denar zvrta iz sestradanih železcev ljudstva, katerega se je med vojsko drlo, sedaj po vojski pa še bolj kot kdaj prej. Ali bi ne mogle te sesalke ljudskih žepov zidati hiše, da dajo narodu vsaj malo zadoščenja za svoje po raznih ovinkih pridobljeno ogromno premoženje? Vedno se trkajo na svoja narodna prsa ter se še celo po časopisih upajo nazivati »Narodno podjetje«. Hvala lepa za taka narodna podjetja, katerih se držijo cela pokopališča žrtev! Če se ti ljudski krvose si sami ne ganejo, naj poseže v to gnezdo lažinarodnih podjetij slavna vlada. To bo pa seveda ob današnjih razmerah zelo težko šlo, če ni naravnost popolnoma izključeno.

Dokler pa traja stanovanjska mizerija, naj se iščejo stanovanja tam, kjer jih je res dobiti in sicer pri različnih velikaših in v različnih vilah. Člani stanovanjske komisije pa morajo biti toli srčni in pogumni, da se ne ustavijo in ustrašijo že pred vizitko na vratih, pa magari če stoji na isti ime Žerjav, Prepeluh ali imena enakih veljakov. — H.

Aprovizacija.

a Cenejša prehrana. Vprašalne pole za cenejša živila se bodo izdajale v petek, dne 19. t. m. od 8. do 12. ur dopoldne pri vseh krušnih komisijah. Krušno legitimacijo mora prinesiti vsaka stranka s seboj. Pravico do cenejše prehrane imajo le resnični reveži, dalje delavci, nameščenci in uradniki, ki so odvisni le od svojega zaslužka. Kdor bi neopravičeno prejemal cenejša živila bo kaznovan z globo do 20.000 kron in z zaporo do 6 mesecev. Kdor je upravičen do cenejše prehrane, pa ne pride v petek h krušni komisiji po vprašalno polo, jo dobi šele tedaj, ko se zopet objavi v listih nova izdaja vprašalnih pol. Aktivnim železničarjem in članom Samopomoči sploh ni treba izpolniti vprašalne pole. Če pa imajo poleg plače še lastno premoženje, dobe vprašalne pole pri železniških aprovizacijah oziroma pri Samopomoči. Vprašalne pole se smejo izpolniti le s črnilom in jih mora soppodpisati hišni gospodar ali upravitelj hiše. Kdor ne zna dobro pisati, naj naprosi koga drugega, da mu jo izpolni. Nepravilno ali slabo izpolnjene vprašalne pole se ne bodo sprejemale in reševale. Dveh pol ne dobi nobena stranka. Odklonjenim prosilcem se vprašalne pole ne vrnejo.

a Krompir za ubožno akcijo B se bo delil pri Mühleisnu, Dunajska cesta, na B izkaznice, in sicer na št. 500—700 dne 18. decembra dopoldne, št. 700—900 dne 18. dec. popoldne, št. 900—1100 dne 19. dec. dopoldne, št. 1100—1300 dne 19. dec. pop. št. 1300—1500 dne 20. decembra dopoldne, št. 1500—1700 dne 20. dec. popoldne, št. 1700—1900 dne 22. decembra dopoldne, št. 1900—2100 dne 22. decembra popoldne, št. 2100—2300 dne 23. decembra dopoldne, št. 2300—2500 dne 23. popoldne, št. 2500 do konca dne 24. decembra dopoldne. Vsaka oseba dobi deset (10) kilogramov krompirja. Kilogram stane 1 krono 50 vinarjev.

a Moka. Vsi oni člani »Splošne gospodarske zadruga«, ki do danes še niso dobili moke in so vstopili k zadrugi po 1. decembru, dobe moko od petka dne 19. t. m. naprej po sledečem sporedu: v petek, dne 19. t. m. od črke A do F; v soboto, dne 20. t. m. od črke G do L; v ponedeljek 22. t. m. od črke M do R; v torek 23. t. m. od črke S do Ž. »Splošna gospodarska zadruga za Slovenijo v Ljubljani ustavi začasno vpisovanje novih članov s petkom dne 19. t. m. Zopetno vpisovanje novih članov se bo pravočasno razglasilo. — Nalčstvo.

Dobrodelna efektna loterija

o koristi sirot, slepcev, invalidov in hira.cev. 1317 dobiškov o skupni vrednosti 80.000 K.

Glavni dobiček o vrednosti 20.000 kron.

Srečka 2 kroni. Srečka 2 kroni.

Srečke se naročajo v loterijski pisarni v Ljubljani, Poljanski nasip št. 10.

žrebanje bo 3. febr. 1920 ob 6. uri zvečer.

Razne novice.

r Odpomoč stanovanjski bedi. Na Dunaju je komisija ogledala vsa stanovanja in napravila natančen popis vseh prostih stanovanj. Dosedaj se je posrečilo, preskrbeti vsem železničarjem, ki so brez strehe, stanovanja. V času od 3. do 16. t. m. je zahtevala od hišnih posestnikov 736 stanovanj in 194 posameznih sob; vsega skupaj je oddala 1227 sob, 532 kabinetov, 621 kuhinj, 223 predsob, 111 sob za služinčad, in 108 kopalnih sob. Seveda je to v takem milijonskem vlemestu, kot je Dunaj, le kaplja v morje.

r Jetniki štrajkajo. V Möllersdorfu, v zloglasni vojaški kaznilnici pri Dunaju je nastal med kaznjenci majhen upor. Zjutraj so se zabarikadirali kaznjenci v svojih sobah in so izjavili, da ne dovolijo nikomur pristopa. Pazniki so pri tem igrali vlogo poslancev in mirovnih posredovalcev. Naznanili so poveljniku jetnišnice, da ne gredo na nikako delo, dokler jih ne obišče komisija državnega urada za vojno. Poveljnik, ki je dobil vtis, da imajo vjetniki precej vzroka za pritožbe, je telefonično prosil z Dunaja pojasnil. Popoldne je že bila komisija v jetnišnici, kaznjenci so izvolili svoj odbor, ki je začel s komisijo pravilna pogajanja. V glavnem so se pritoževali radi tega, ker je pomiloščenje obsegalo samo politične kaznjence in ker prošnje za pomiloščenje niso našle odziva. Postavili so tudi svoje zahteve za zvišanje dnevnih nagrad od 30 v na eno krono in za zboljšanje hrane. Opozarjali so komisijo na nezno zdravstvene razmere; res je, da je med vojno umrlo v Möllersdorfu od povprečno 500 mož letno, 90 na jetiki. Komisija je vse zahteve sprejela. Nato so kaznjenci odprli vrata in izjavili, da se podvržejo vsem jetniškim predpisom.

r Milijonarji v prejšnjih časih. Povsem jasno je, da so sedanji kapitalisti nastali po razvoju železnice in tvornice ter mednarodni trgovini. Na čelu vseh kapitalistov stoje Rotšildi v Parizu in Londonu. Londonski lord Rotšild je pravzaprav vrhovni vladar vsega sveta. Njegovi ljudje, lordi Samuel, Montag in Cassel vladajo v Londonu in vodijo v Parizu mirovno konferenco. Vplivna oseba senator Tardieu je tudi žid. — Bogataši so živeli tudi v starih časih in v srednjem veku, vedno nekako primerno socialnim odnosom. Stari Rimljani so obvladali ves tedaj znani svet. Časti in bogastva lakomni politiki in vojskovodje so šli v province vladati in izmzgavati podložnike. Neron je imel pri sebi oderuha Narcisa, ki si je nagrabil za 90 milijonov šestercev gotovine. Avgust Lentul je imel baje 400 milijonov šestercev. Namestnik kralja v Siriji Gavinij je dobro umel odirati državljane, saj si je nakopičil ogromno premoženje. Vsako leto mu je narastel imetek za 100 milijonov denarjev, t. j. približno 70 milijonov mark. Egipčovski kralj Ptolemej mu je moral plačati za vojaško pomoč 10.000 talentov zlata, t. j. 50 milijonov mark. Servilij Scaepion je našel v nekem svetišču 15.000 talentov zlata, t. j. 70 milijonov mark. Crass je odnesel iz jeruzalemskega mesta za 10.000 talentov zlata. Namestniki kraljev, kakor Poncij Pilat, Herod i. dr. so imeli letne plače 4000 funtov zlata, t. j. približno 5 milijonov m. Veliki bogataši so bili v Orientu v kraljestvu kalifov. Njih bogastvo je bilo bajnoveliko. Oderuh Agostino Chigi na dvoru Julija II. je imel letnih dohodkov za 70.000 zlata. Bankir Tugger v Ratisboni je imel leta 1546, skoraj 5 milijonov zlatnikov. — Mnogo zlata so naplenili Španci v Ameriki. Peruški vladar je plačal 25 milijonov frankov zlata odkupnine. Mazarin je imel baje 200 milijonov frankov. Na španskem dvoru je imel vojvoda pl. Alba na leto dva milijona mark. Ta vsota pa ni zadostovala vojvodi niti za posle. — Na Ruskem je bil največji bogataš Potemkin, ki je zapustil na smrtni postelji 90 milijonov rubljev.

r 76 let pri eni trdki. Nedavno umrli ravnatelj velike angleške tkalnice Ryland & Sons, William Carnellej je bil 76 let pri omenjeni trdki. Kot 17 letni mladenič je prišel v tvornico in jer v teku let napredoval, da je postal ravnatelj in naposled predsednik delniške družbe. Ko je pred tremi leti stopil iz službe, je dovršil 76 letno poslovanje. Po svojem odhodu je postal častni predsednik.

r Tobačni kralj Reynolds zapustil 17.119.439 dolarjev. Iz Winston Salema se javlja: Inventar kaže, da je zapustil tobačni izdelovalec Rihard J. Reynolds 17.119.439 dolarjev. Država dobi nad pol milijona zapuščinskega davka.

r Cene živil iz francoske revolucije. Iz računov neke francoske družine v četrtem letu velike revolucije (1796) smo posneli naslednje cene: 1 funt kruha 60 frankov, 1 funt govedine 120 frankov, funt kave 210 frankov, polovica prešiča 7000 fr., dva zavoja dobrih svečic 2000 frankov, mesečni račun za perico 2509 frankov, par ženskih čevljev 250 frankov, 7 parov belih svilenih nogavic 3600 frankov, obleka in pahljača 20.000 frankov, svila za na ovratnik 3000 frankov, šivani čepec (avba) 700 frankov, voz drv 7100 frankov, slamnik 400 frankov. Ta vam je bila draginja,

kaj ne? Jako poučno je branje popisa »francoske družbe izza revolucije ter direktorija«, kakor ga beremo pri bratih Gaucourtov.

r Za delavke zadružne naselbine na Nemškem. »Vorwärts« zahteva, naj se po deželi osnujejo delavske zadružne naselbine in tako razbremenijo mesta. Mestnim in kmetiskim delavcem naj bi se v to svrhu z državno pomočjo dalo na razpolago zadosti zemlje. Tako bi se povzdignila nemška živežna produkcija in izravnala nasprotja med mesti in vasm.

r Ogromna jadrnica. »Jadran« poroča, da je priplula v Split največja jadrnica, ki je kdaj plula po Jadranskem morju: to je »Ruth E. Merrill« s šestimi jambori. Priplula je iz Newyorka s 4500 tonami oglja za cementno tovarno »Dalmatia«.

r Ruski kronski biseri izginili. Ruska kolonija v Londonu je razburjena, ker je izginil del kronskih biserov, kojih uprava je bila v rokah kneza Juzupova, ki se sedaj nahaja v Londonu. Biseri so izginili tisti večer, ko je knez priredil pojedino, koje se je razen Juzupova in njegove žene udeležilo še štirinajst drugih oseb. Pol ure po odhoda zadnjega gosta je Juzupov zapazil, da je nekdo bisere ukradel. Dragulji so baje velike vrednosti in nenavadnega sijaja, da jih bode lahko spoznati kakor hitro bodo prišli v javnost.

r Govoreči film. Kakor poročajo švedski listi, je inženir Sven Berglun izumil govoreči film. Posrečilo se mu je, da je duhovito spojil fonograf s filmom, vsled česar se izgovorne besede prilagajo gibanju ustnic, kar ni doslej še nihče dosegel. Sven Berglun je »prizoril vrsto svojih filmov pred odličnim občinstvom, ki je za to pozikuse darovalo 1 milijon kron. Uspeh je neki jako lep. Tako n. pr. je v filmu domov prišel hišni gospodar. Jasno so se slišali njegovi koraki in zvok je povsem soglašal s telesnimi kretnjami.

r Drage čenče. Listi poročajo, da je princ Windischgrätz napisal »Spomine« o dogodkih na dvoru bivšega cesarja Karla. Rokopis je prodal londonskemu listu »Times« za 24.000 funtov sterlingov ali 5 in pol milijona čeških, oziroma 11 milijonov avstrijskih kron. To so lepi vitezi, ki za drag denar obežajo na velikih zvon domače dogodke potentatov, v katerih solcu so se še pred kratkim solčili.

r Sila kola lomi. Odkar je Dunaj nehal biti prestolnica velike avstro-ogrske države, mu je ostalo na glavi veliko dvornih svetnikov, generalov in raznih drugih gospodov, ki so ostali s svojimi naslovi brez službe. Ker je v sedanjem ostrem ozračju

vsako parasitstvo nemogoče in je vsak vesel, da se preživi sam, so se morali ti ljudje lotiti pravega, poštenega dela z rokami, da se pretolčejo skozi težke dni. Tako moreš na Dunaju videti dvorne svetnike, ki pometajo, generale, ki kurijo peči, zdravnike, ki v gozdu nabirajo drva, odvetnike, ki nosijo mleko itd. Kot prve pa so prijele za delo žene in dekleta, ki se ne sramujejo nositi na hrbtu košare in lastno ročno opravljati vseh domačih poslov. Tako je delo prišlo zopet v čast, čeprav le po sili razmer. Ta šola je za gospodo vsakakor zdrava — bo vsaj vedela, kako se z rokami služi kruh.

r Zračno pismo. Angleška Aircraft Transport & Travel Company namerava vpeljati nove vrste pismo v mednarodni poštini promet pod imenom aerogram, ki ima biti odpravljen po zračnih potih. Aerogram bo nekako sredji med pismom in telegramom, a bo dosti cenejši kot telegram, ker misli rečena družba jako nizko poštino vpeljati. Črte zračne pošte imajo biti ravno tako gosto razpletene kot brezovne žice. Z zračno pošto mislijo začeti najprej v Evropi. V slednji deželi ima biti ustanovljena taka družba, ki bo bdela nad novo odpravo. Angleži so v ta namen že velik kapital nabrali. Z odpravo aerogramov bodo pričeli v bližnji prihodnosti.

r Petrolejevi viri na Angleškem. Tih zavist vzbuja v nas poročilo, da so na Angleškem odkrili bogate petrolejeve vrelce. Petrolej jako močno diši po bencinu in parafinu in je baje izborne kakovosti.

Narodno gledališče.

Opera:

Dne 18. decembra, četrtek: »Rigoletto«. Abon. A/2.

Dne 19. decembra, petek: »Lepa Helena«. Abon. D.

Dne 20. decembra, sobota: »Rusalka«. Abon. E.

Dne 21. decembra, nedelja: »Rusalka«. Abon. izven.

Drama.

Dne 18. decembra, četrtek: »Tate«, uradnska predstava. Izven abon.

Dne 19. decembra, petek: »Korenček«. »Ženitev«. Izven abon.

Dne 20. decembra, sobota: »Hlapci«. Abon. B.

Dne 21. decembra, nedelja: popoldne »Korenček«, »Ženitev«; zvečer »Na pologu« delavska. Izven abon.

Prvo žganje.

Črtica. Spisal Lev N. Tolstoj.

Nek siromašen kmetič je šel nekega dne na polje na delo. Za kosilo je imel s seboj samo kosček suhega kruha. Skril je kruh varno v nek grm, prijel za plug in vesel pogljal svojega konja.

Po preteku dveh ur sta se utrudila od najtežjega dela kmetič in konj. Konj se je pasel po livadi, kmetič pa je stopil do grma, iskal je svoj kruh, toda ni ga našel. Medtem, ko je seljak oral, je šel mimo grma vrag. Ta je vzel kruh in se skril za grm misleč, da se bo naveselil, ko se bo kmetič hudoval. Kmetič pa je dejal samo: »Gotovo ga je kdo vzel, ki je bil lačen.« Lahkega srca in praznega želodca je nadaljeval svoja dela.

Vrag je bil na ta način prevarjen. Odšel je k svojemu mojstru satanu in mu povedal, da kmetiču ne more do živega. »Nevrednež,« je zagrmel satan na ubogega vraga, »če mi v teku treh let ne pridobiš kmetiča, te bom potopil v vodi!«

Mali vrag se je ustrašil. On je mislil in mislil, kako bi zadovoljnega kmetiča pridobil za satana. Končno se je spomnil. Oblekel se je v kmečko obleko in šel h kmetu za hlapca. Ker je bilo videti, da bo suha letina, je svetoval hlapec kmetiču, da naj poseje žito v vlažni zemlji. Vseposodi so imeli slabo žetev, le kmetič in njegov modri hlapec sta se veselila bogatega žita, ki ga je bilo toliko, da jima ni šlo v shrambo. »Škoda toliko kruha,« je dejal kmetič, »tega ne pojem vse svoje življenje.« Vražji hlapec pa se je zamislil in dejal: »Če ga ne moreš jesti, lahko ga popiješ. Tako ga boš lahko porabil, obenem pa se boš tudi naveselil in jaz s teboj.« Zadnje besede je dejal potihoma in zaškrtnil z zobmi. Tako je naučil kmetiča, kako je treba delati žganje. Kmetič je skuhal mnogo žganja iz svojega žita, a vražji hlapec mu je pomagal s pravim vražjim veseljem. Kmetič je pokušal in pil, pil... Tedaj je letel vrag k svojemu mojstru satanu in ga obvestil: »Kmetič je tvoj, on pije...«

Mojster satan je hotel, da sam to vidi. Vrag ga je peljal v kmetičevo koč. Sedel je s predstojnikom pri steklenici žganja in oba sta pila čašo za čašo. Kmetičeva žena je točila. Ko je ona z negotovo roko razlila žganje, se je kmetič razbujal in zakričal: »Neumna stvar, pazi, ali te moram

jaz učiti!« Satan se je sladko nasmejal.

Tedaj je potrkal na vrata siromaka in poprosil za kosček kruha.

»Jaz ne morem rediti vseh, ki so lačni!« je zakričal kmetič in zaloputnil vrata tik pred siromakovim nosom. Satan si je zadovoljno pomel roke.

Kmetje so dalje pili. Eden drugega so hvalili in se postavljali s svojo modrostjo. Vrag je dejal svojemu mojstru: »Pazi, zdaj so lisice, kmalu postanejo volkovi.« In res! Od hvale so prešli k zbadanju. Kmetič se je tako razljutil, da je z roko udaril svojega prijatelja. Satan se ni mogel več vzdržati od veselja. Vrag pa mu je dejal: »Počakaj, volcje bodo kmalu postali svine.«

Da bi se kmet maščeval za udarec z roko, je vrgele steklenico na gostitelja. Ta je ubežal. Kmet je planil za njim. Begunec je padel. Ta se je vrgele nanj. Oba sta se valila po cestnem blatu in obležala. Satan je potrepljal vraga po ramenu: »Gotovo si žgal to pijačo iz lisic, volčje in svinjske krvi.« »O ne,« je pripomnil vrag zadovoljno, »to pijačo je pekel človek iz svojega vsakdanjega kruha. Lisicja, volčja in svinjska kri niso v pijači, ampak v človeku. Človek se premaguje, ker je močan. Toda kadar pije moje žganje, tedaj se ne more obvladati, nego se zveri v njem osvoboditi. Pusti, da ljudje pijejo in tvoja žetev bo obilna.«

Satan je navdušeno objel vraga. Tedaj je pozval vso vražjo družbo. Pred vsemi zbranimi je podal satan vragu najvišje odlikovanje in je dejal: »Od vseh vas vragov je moj najboljši sluga vrag žganja, ki je zmagal s čašo, a za njim šele pride ves ostali pekel.«

Naročajte Mladost!

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«
Odgovorni urednik Jože Kutar.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.